

7. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postoupení směnečné pohledávky ze směnky na řad vymáhané exekučně

V praxi větší potíže nečiní situace, kdy dochází k převodu směnky vystavené na řad v průběhu směnečného řízení před nalézacím nebo odvolacím soudem. S ohledem na ustanovení § 1103 odst. 2 občanského zákoníku a zejména čl. I. § 11 a násl. zákona směnečného a šekového a předpoklad, že žalobce jakožto osoba oprávněná ze směnky vede směnečné řízení řádně (tedy soudu v prvopisu směnku předložil, ať již při návrhu na vydání směnečného rozkazu nebo později v řízení) je pouze organizačně třeba zajistit indosaci a předání směnky, která je toho času uložena u soudu, který o nárocích z ní vede řízení. Což soudy samozřejmě běžně bez větších obtíží umožňují. A pak učinit příslušné procesní kroky.

Složitější ale nastává situace, pokud dochází k postoupení směnečné pohledávky vyplývající ze směnky vystavené na řad až za situace, kdy již bylo o směnečném nároku pravomocně soudy rozhodnuto, a na základě tohoto exekučního titulu je vedena exekuce proti osobě směnečně zavázané coby povinnému.

Jak se má postupník takové pohledávky zachovat? Postačí mu pro další vymáhání takové pohledávky, která byť je původem směnečná, je přiznána exekučními titulem, pouze uzavření smlouvy o postoupení pohledávky ve smyslu § 1879 a násl. občanského zákoníku? Nebo musí stále zohledňovat skutečnost, že se svým původem a důvodem jedná o pohledávku směnečnou a tedy respektovat zejména čl. I. § 11 a násl. zákona směnečného a šekového?

Zejména po rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2020, sp. zn. 20 Cdo 2116/2020, je zřejmé, že druhá varianta je správná, byť před tímto rozhodnutím shoda o postupu rozhodně nepanovala (např. zcela odlišně usnesení Ústavního soudu ze dne 9.10.2012 sp. zn. I. ÚS 3544/10, shodně pak ale např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2010 sp. zn. 29 Cdo 252/2009).

Nejvyšší soud tedy v roce 2020 dovedl, že soudní exekutor rozhodne o vstupu nového oprávněného do řízení na místo původního oprávněného jen za předpokladu, že z listin připojených k návrhu na vstup nového oprávněného vyplývá, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva, o něž v exekučním řízení jde, z původního oprávněného na nového oprávněného. Postoupení pohledávky pak není právní skutečností, se kterou právní předpisy spojují převod směnky na řad (tou je tedy indosament, smlouva a její předání ve smyslu § 1103 odst. 2 občanského zákoníku) - a tedy smlouva o postoupení pohledávky nemůže být listinou prokazující převod takového práva. V případě, kdy je exekučně vymáhána povinnost uhradit dlužnou částku z titulu (původně) neuhrazené směnky na řad, nejsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro vstup nového oprávněného do řízení, je-li převod práva prokazován jen předložením smlouvy o postoupení pohledávky.

I v případě existence exekučního titulu pro původně směnečnou pohledávku je tedy třeba doložit soudnímu exekutorovi předmětnou směnku na řad s vyznačeným patřičným indosamentem, jelikož se stále jedná o pohledávku směnečnou a exekuční titul je jen deklaratorním rozhodnutím. Jen tak je možné rozhodnout kladně o procesním nástupnictví.

Potud je tedy jasno. Avšak teprve nyní začínají pro postupníka (a samozřejmě i postupitele) praktické těžkosti. Za prvé exekutoři povětšinou nemají tendenci trvat na přísném dodržování výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu a sledovat právní důvod exekvované pohledávky spoléhajíc většinou na exekuční titul a pro rozhodnutí o vstupu nového oprávněného na místo původního oprávněného ve smyslu § 36 exekučního řádu jim postačuje smlouva o postoupení pohledávky s úředně ověřenými podpisy bez dalšího. Tato praxe samozřejmě může komplikovat též jednání o podobě smluvní dokumentace s postupitelem, který má často pocit, že „směnka už přece není potřeba“ a k dalším krokům je někdy značně zdrženlivý.

V lepším případě je směnka u postupitele a po krátké diskusi o nutnosti tohoto postupu dochází k její indosaci a předání. V horším případě zůstává směnka stále u soudu, který vedl směnečné řízení, a je třeba ji obstarat, což rychlé uzavření obchodu podstatně komplikuje. Je skutečností, že dle § 173 odst. 2 instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy (dále jen "Instrukce"), se po pravomocném skončení věci vrací přílohy soudního spisu (tedy i směnka) těm, kdo je předložili. V tomto případě se tak jedná jen o časovou komplikaci, protože originál směnky bude dříve či později vydán ze strany soudu postupiteli (žalobci, osobě směnečně oprávněné).

Skutečné problémy ale začínají v situaci, kdy je proti exekučnímu titulu podán mimořádný opravný prostředek. V takovém případě standardně směnka neputuje se spisem na Nejvyšší soud, ale zůstává u soudu prvního stupně. Ten však povětšinou za této situace žalobci originál směnky nevrací a ponechává jej stále u sebe (a odkazuje na § 173 Instrukce, který stanoví, že u věcí u nichž lze předpokládat, že bude podáno dovolání, se přílohy vrátí až po marném uplynutí dovolací lhůty podle § 240 odst. 1 o. s. ř.; je pak asi logické, že pokud dovolání podáno je, přílohy se nevrací, byť není výslovně v Instrukci uvedeno).

Abychom soudům nekřivdili, samozřejmě je možné i za této situace požádat soud o umožnění indosace směnky uložené u soudu stejným postupem jako v nalézacím řízení (pozor na splnění požadavku skutečné tradice směnky, byť fakticky stále zůstává uložena u soudu, ve smyslu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2006, sp. zn. 29 Odo 1285/2006), nicméně se jedná opět minimálně o časovou komplikaci (a navíc s ohledem na požadavek tradice je třeba zajistit současnou přítomnost postupitele i postupníka, případně samozřejmě jejich zmocněnců).

Ani tak ještě obtíže postupníkovi nekončí. Svědomitý soudní exekutor by spolu s návrhem postupitele jako stávajícího oprávněného v exekuci měl tedy vyžadovat doložení, že nastala právní skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod směnky na řad (tedy indosament, smlouva a předání směnky ve smyslu § 1103 odst. 2 občanského zákoníku), a tedy předložení originálu směnky s příslušným indosamentem. Směnka je ale u nalézacího soudu, který vedl směnečné řízení, tedy ji není možné přiložit k návrhu, v dispozici postupníka ani postupitele zkrátka není. Přitom by zřejmě (v souladu s názorem Nejvyššího soudu výše) rozhodně neměla stačit kopie směnky. Opět řešení existuje, soudní praxe hovoří o osvědčení existence a obsahu směnky (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13.5.2021, sp. zn. Icm 364/2021), byť odkaz na právní úpravu předpokládající tento postup v uvedeném rozhodnutí absentuje. V každém případě by jím mohlo být zřejmě i dožádání ve smyslu § 122 občanského soudního řádu. To opět ale zcela jistě rozhodnutí soudního exekutora o procesním nástupnictví v rámci exekuce nezrychlí, lze očekávat, že jej naopak výrazně zpomalí. Což je situace, kterou žádá smluvní strana při postoupení pohledávky rozhodně nechce.

V světle všeho výše uvedeného (a zejména právního názoru Nejvyššího soudu o nezbytnosti předložit indosovanou směnku i v případě postoupení exekučně vymáhané směnečné pohledávky přiznané exekučním titulem) a s tím spojených (časových) komplikací pak zůstává zásadní otázka - proč by neměl soud, který pravomocně rozhodl o směnečném nároku, byť bylo podáno dovolání, vydat směnku uloženou u něj žalobci kdykoli na jeho požádání? Přestává být žalobce (nebo jiný účastník

řízení) založením důkazního prostředku (tedy i směnky) jeho vlastníkem? Jistě že ne. Je tento samotný procesní úkon účastníka řízení důvodem pro omezení jeho vlastnického práva postavené na dobrovolnosti tohoto procesního úkonu, byť mimo Instrukci procesní předpisy o této otázce mlčí? A neměl by soud jakýkoli důkazní prostředek (tedy i směnku) vydat účastníkovi řízení, který jej založil do spisu, kdykoli (tedy i před pravomocným rozhodnutím) k jeho žádosti?

I z pohledu toho, že soud rozhoduje za stavu daného ke dni vydání rozhodnutí, je přece trvajícím přítomnost důkazního prostředku v soudním spise během řízení nerozhodná (a otázkou zůstává, zda je existence důkazního prostředku ke dni vydání rozhodnutí obecně vůbec nutná, pokud již byl proveden k důkazu, a soud z něj měl možnost učinit skutková zjištění), byť v případě směnky se jedná o situaci zvláštní, kdy lze požadavek na existenci směnky dovodit. Proč by si však žalobce nemohl na čas směnku vzít zpět - samozřejmě s rizikem, že pokud nebude „včas“ vrácena soudu, nebude moci být žalobě vyhověno, stejně, jako by nebyla směnka předložena nikdy?

Instrukce ani jiný právní předpis takovému postupu - tedy vydání důkazního prostředku zpět účastníkovi k jeho žádosti - nebrání. Soudní praxe ale uzavírá, že směnka zkrátka zůstává u soudů jako součást spisu po celé soudní řízení až do jeho skončení. Důvodem má být, že jedině tak má soud přehled o věcné legitimaci i nárocích ze směnky po celou dobu řízení (rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13.5.2021, sp. zn. Icm 364/2021). Právní úprava (a dle mého názoru ani racionální důvod) k tomu ale není. A v řešeném případě postoupení směnečné pohledávky pravomocně přiznané a vymáhané exekučně za současného podání dovolání proti exekučnímu titulu by možnost směnku ze spisu obdržet postup vstupu nového oprávněného do exekučního řízení značně zjednodušila, aniž by to působilo soudům jakékoli komplikace.

JUDr. Petr Večeřa,
advokát

Muzikář & Partners
advokátní kancelář

[Advokátní kancelář Muzikář & Partners](#)

Havlíčková 13
602 00 Brno

Tel.: +420 543 236 362
e-mail: sekretariat@mpak.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)

- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)